

Dai Morgan Evans: Rebuilding the Past. A Roman Villa

V roce 2002 objednala televizní společnost Discovery desetidílný seriál o rekonstrukci římské vily. Produkční tým kontaktoval Butser Ancient Hill Farm, kde v té době měli vilu rozestavěnou. V červnu došlo k dohodě, že vilu, modelovanou na základě nálezů ze Sparsholtu, pro televizi postaví. Práce začala v polovině července s tím, že vila bude dokončena na podzim, asi během čtyř měsíců. Ukázalo se, že tento plán

není uskutečnitelný, protože bylo nutné zbourat již existující část vily, bylo podceněno množství času nutné ke stavění zdí z pazourků a malty a kvůli mimořádně deštivému počasí. Je nutné ocenit, že Discovery a Butser Ancient Farm, se, na rozdíl od jiných programů (na příklad časový limit uvalený na program BBC Secrets of the Ancients vážně narušil až znemožnil realizaci řady dobrých nápadů) sešli a celý projekt přehodnotili. Nová práce měla začít v březnu, jakmile to počasí dovolí, a být dokončena do podzimu. Tento plán se podařilo naplnit a v sobotu 4. října 2003 byla vila oficiálně „ukončena“.

Vzhledem k tomu, že jsem neviděla televizní seriál, budu se věnovat pouze knize. Nejedná se o obvyklého průvodce seriálem. Kniha se zabývá praktickými aspekty rekonstrukce funkčního domu, protože dům není pouze stavba, ale zároveň plní i funkci společenskou, která se s postupem času mění.

Po obecném úvodu, věnovanému teorii rekonstrukce domů z archeologických nálezů a experimentální

konstrukci domů, jsme přeneseni rovnou do římského světa. Nejprve je nutné najít definici římské vily a jejího užití. To není tak snadné, jak se na první pohled zdá, protože Římské impérium trvalo několik století a zahrnovalo území s odlišným klimatem i kulturním zázemím. Různé, většinou neúplné popisy a zobrazení vil pocházejí z velkého

ných spadlých fasád, známe tvary oken ale jejich umístění je společně s materiálem, ze kterého byly postaveny horní části zdí, pouhou spekulací. Důležitou součástí stavby zdí bylo získávání materiálu, který musel být místní. Podle stavitelů z BAF doprava a třídění pazourku použitého ke stavbě spodních 2 metrů zdí byla práce sice jednoduchá, ale velmi časově náročná a zabrala asi 20% času nutného na stavbu.

Se střechou se ocitneme v jiném světě. Kromě řešení konstrukčních problémů typu střechy a jejího úhlu je také nutné naplnit podmínky stavebního povolení (vila musela být postavena tak, aby co nejvíce vypadala jako místní tradiční stavba), rozpočtu (tašky z purbeckého kamene jsou v současnosti velmi drahé)

a harmonogramu (střecha byla postavena zvlášť a dána na místo většinou pomocí jeřábu).

Dále je nutné vzít v úvahu užití jednotlivých místností. Jedná se o soukromý nebo veřejný prostor? Byla by daná místnost používána majitelem a jeho rodinou nebo sluhy/otroky? Jaký dojem by chtěl majitel vily vyvolat? Tyto otázky je nutné zodpovědět, aby bylo možné rozhodnout o interiérové i exteriérové úpravě a dekoraci. Aby bylo možné vybrat správný typ podlahy, je nutné započítat i pravděpodobný provoz. Stavitelé se proto rozhodli použít celou škálu podlah od

jednoduché „dusané“ podlahy ve „spíží“ po prestižní mozaice v „zimní jídelně“.

Problém topení a uzavírání oken a dveří přináší další kulturní dilema. Jak byli v době římské odolní vůči zimě a průvanu? A co kouř, hmyz nebo malí ptáci? Experimentální archeologie nemůže tyto otázky zodpovědět, ale použití různých řešení topení, mřížek do oken, skla, okenic, závěsů a dřevěných dveří nám umožní otestovat jejich účinnost.

Tato kniha je, podle mého, čítankovým příkladem toho, jak prezentovat archeologický projekt veřejnosti. Obsahuje rozsáhlý přehled archeologického materiálu a kritiku zdrojů. I když se stavitelé pokoušeli stavět jak nejautentičtější to bylo možné, museli udělat několik kompromisů, které jsou zde poctivě popsány a vysvětleny. Autor diskutuje vybraná řešení – pro materiály, technologie a úpravy. Jsou zde srovnání s dříve publikovanými experimenty a také výsledky experimentů, které předcházely samotné výstavbě, aby pomohly zhodnotit různé stavební technologie. Přesto se jedná o velmi čtivou, zábavnou knihu.

Musím přiznat, že v tomto případě nejsem objektivním recenzentem, protože jsem si knihu zamilovala v okamžiku, kdy jsem četla, že „Římské impérium trvalo v Británii okolo čtyř set let a během této doby se nutně měnily místní zvyky a tradice.“ Autor zde zformuloval zřejmou pravdu, která je bohužel v archeologických hypotézách a rekonstrukcích často ignorována a nahrazena jakýmsi pre-moderním časoprázdnem.

J. Kateřina DVOŘÁKOVÁ

